

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XLVI. De Virginitatis & humilitatis connexione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

pœnitentia & continentia, quando scilicet per pœnitentiam peccata commissa punimus, & per continentiam deinceps punienda non committimus: & hanc debemus nobis. Post hæc superest fides non ficta: quæ Deo vigilanter exhibenda est, ut nec propter proximum cui nos impendimus, offendamus DEUM: nec propter conscientiam, quam per pœnitentiam & continentiam in humilitate custodire volumus, minus exequamur mandatorum Dei obedientiam, & hæc est fides non ficta. Non ficta autem ponitur ad differentiam mortuæ fidei & fictæ. Mortua fides est quæ sine operibus est. Fides ficta quæ ad tempus credit, & in tempore tentationis recedit. Unde etiam ficta, id est fragilis dicitur.

*Fides mortua
& ficta quæ.*

*Anacephaleo-
sis dictorum.*

Trinitas varia.

† *for. extitit.*

Hæc omnia brevius possumus colligere, ut facilius commendentur memoriæ. Dicamus ergo. Est Trinitas creatrix, Pater & Filius & Spiritus sanctus, ex qua cecidit creata trinitas, Memoria, Ratio, & Voluntas. Et est trinitas per quam cecidit, videlicet per suggestionem, delectationem, consensum. Et est trinitas in quam cecidit, videlicet impotentia, cæcitas, immunditia. Rursus trinitas quæ cecidit, id est Memoria, Ratio, Voluntas. Singulæ cujusque tripertitus excidit † casus. Memoria cecidit in tres species cogitationum: affectuosas, onerosas, ociosas. Ratio in triplicem ignorantiam; boni & mali, veri & falsi, commodi & incommodi. Voluntas in concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, ambitionem seculi. Est trinitas per quam resurgit, Fides, Spes, Charitas. Quæ trimembres habent subdivisiones. Est enim Fides præceptorum, signorum, promissorum: est & Spes veniæ, gratiæ, gloriæ; & est Charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.

SERMO XLVI.

De Virginitatis & Humilitatis connexionione.

Ave Maria gratia plena. Non in sola virginitate constare poterat gratiæ plenitudo: neque enim omnibus est de ea accipere. Felices qui non inquinaverunt vestimenta sua, & cum Regina nostra virginitatis privilegio gloriantur. Sed num unam tantum benedictionem habes, ô Domina? Et mihi obsecro ut benedicas. Perit virtus illa à me †, non est jam vel aspirare ad illam. Computrui in stercore meo, ut jumentum factus sum. Nunquid non erit mihi etiam aliquid apud te, non erit ubi possim esse tecum, quia jam sequi non valeo quocunque ieris? Quærit Angelus puellam quam præparavit Dominus filio Domini tui. Bibit ipse de hydra tua, cognata sibi virtute delectatus: sed nunquid non & jumentis potum tribues? Bibit Angelus quoddam virum non cognoscis: bibant iumenta, quoddam de humilitate singulariter gloriaris. *Respexit* (inquit) *Dominus humilitatem ancillæ suæ*. Nam virginitas sine humilitate habet fortasse gloriam,

† *v. NOTAS.*

Luc. i. c.

gloriam, sed non apud Deum. Humilia semper excelsus respicit, & alta à longe cognoscit ^b. Humilibus dat gratiam, superbis resistit. Sed fortè ne in his quidem duabus metretis plena est hydria tua: capax est etiam tertiæ, ut non modo Angelus & iumenta, sed ipse iam bibat Architriclinus. Hoc enim vinum bonum, quod servavimus usque adhuc; minister Angelus, haurit, sed ut ferat Architriclino. Patrem loquor, qui principium Trinitatis Architriclinus iure vocatur. Ait sanè Angelus, fecunditatem Mariæ commendans, quæ tertia est metreta: *Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei* ^d. Ac si dicat: Cum eo solo tibi est generatio ista communis.

^b Psal. 137. a
^c Iacob. 4. b

^d Luc. 1. d

S E R M O XLVII.

De quadruplici superbia.

Ave Maria gratia plena. Benè plena; quia Deo & Angelis & hominibus grata. Hominibus per fecunditatem, Angelis per virginitatem, Deo per humilitatem. In hoc tertio à Domino se respectam testatur, qui humilia respicit, & alta à longe cognoscit. Sicut enim oculi Satanæ omne sublime vident, ita oculi Domini omnem humilem intuentur. Unde ait in Cantico Canticorum *c*: *Revertere revertere Sunamitis, revertere revertere, ut intueamur te.* Quater dicit, *revertere*, propter quadruplicem superbiam, per quam averta à Domino non videbatur. Est enim superbia cordis, superbia oris, superbia operis, superbia habitus. Superbia cordis est, quando homo in oculis suis magnus est. Contra quam Sapiens orat dicens *d*: *Extollentiam oculorum meorum ne dede mihi.* Et alibi ^e: *Va qui sapientes estis in oculis vestris.* Superbia oris vel linguæ, quæ & jactantia dicitur, est quando homo non solum magna de se sentit, sed etiam loquitur. Unde Psalmista ^f: *Disperdat Dominus universa labia dolosa, & linguam magniloquam.* Superbia operis est, quando homo exteriori quadam superbia, ut magnus appareat, agit. De qua idem Psalmista ait ^g: *Non habitabit in medio domus mea, qui facit superbiam.* Superbia habitus est, quando homo ut gloriosus videatur, preciosis se ornat vestibus. Unde Paulus: *Non in veste preciosa* ^h. Et Dominus ⁱ: *Qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt,* ubi superbia abundat. Sunt autem quinque, quæ ad remedium tam mortiferæ pestis à Domino rationali animæ sunt posita, locus, corpus, tentatio diaboli, prædicatio Christi, & eius conversatio. Locus, quia exilium: corpus, quia onerosum: tentatio, quia inquietat: Christi prædicatio, quia ædificat: & eius conversatio, quia informat. His quasi quinque sensibus Deus humilitatem operatur in anima. Sicut enim anima vita est corporis, ita Deus vita est animæ: & sicut corpus mortuum est, quod per quinque sensus ab anima non vegetatur, ita anima mortua est, quæ per hæc à Domino non humiliatur.

^a Psal. 137. a

^c Cant. 6. d.

Superbia quadruplex cordis, oris, operis & habitus.

^d Eccli. 22. a
^e Esa. 5. c.

^f Psal. 11. a

^g Psal. 109. b

^h 1. Tim. 2. c

ⁱ Matt. 11. a

Antidoton quintuplex adversus superbiam nobis à Deo positum.